

Pamoka apie laiką ir būtį su Lietuva širdyje

Kaip skamba daudytė? Kada akmuo paukščiū pavirsta? Kas yra šilainė ir kodėl ji prie širdies nešiojama? Su koku kraičiu į pasaulį keliausim? Į tokius klausimus atsakymų ieškojimo mokslieiviai, susirinkę į Šiaulių krašto edukacinį-kultūrinį renginį „Laiko ženklai. 2017 metai“ Šiaulių apskrityje Povilo Višinskio viešojoje bibliotekoje.

Artūro STAPONKAUS nuotr.

iš Šiaulių krašto edukacinio-kultūrinio renginio „Laiko ženklai. 2017 metai“.

Teresė HOKIENĖ
info@snaujienos.lt

LR Seimas 2017-uosius paskelbė Piliakalnių, Tautinio kultūro, Lietuvos kalbos kultūros, Reformacijos, Sporto, A. J. Greimo, I. Simonaitytės, K. Bradūno metais, o tradicinis Šiaulių profesinio rengimo centro Mechanikos skyriaus ir Maironiečių būrelio edukacinis-kultūrinis renginys „Laiko ženklai“ šiais metais išaugo „iš savo marškiniū“ ir virto respublikiniu projektu, siekiančiu aprėpti bent dalį šių temų. Į veiklą įsitraukė Šiauliū m. „Saulėtekis“, J. Janonio, S. Daukanto gimnazijos, Šiauliū r. Grudzū gimnazija, Radviliūsko technologū ir verslo mokyimo centro Sėduvos skyrius, Kelmės PRC, Mažeikiū politechnikos mokykla, Šiauliū PRC Buitinių paslaugū skyrius.

Žadinti dvasiū

Siekti paminėti 2017-ūju metų kultūrinės ir literatūrinės datos, aplinkyti piliakalnius, ugdyti mokslieivū kūrybingumū, saviraiškū, lavinti tiriamuosius, pranešimo rengimo ir pristatymo gebėjimus, kaupti kultūrinę patirtį, ugdyti rašytines ir sakyties viešosios kalbos kultūrū.

Tarsi senovės kiviis muzikiniu sveikinimu šventę pradėjo etnokultūrininkas, tradicinių amatū meistras, muzikantas Algirdas Martinaitis, paukšteliū iš lietuviško akmens apdovanojo viešniū JAV etnologū E. Bradūnaitė-Aglinskienę už lietuviškos puoselėjimū, už tautinės kultūros skleidimū.

Kazys Bradūnas (1917 – 2009) – poetas, vienas svarbiau-

siū emigracijos kultūrininkū. Sudarė savo kartos poetū kūrybos antologijū „Žemė“ (1951), parengė jaunystės draugo Vytauto Mačernio poezijos rinktinę „Poezija“ (1961), redagavo laikraštiū „Literatūros lankai“, laikraščio „Draugas“ kultūrinį priedū. Moderni, bet žemei ir tradicijai ištikima jo poezija veikė okupuotoje Lietuvoje gyvenusių menininkū kūrybū. Mitinei istorijos vaizduotei svarbi pasakos, mįslės poetika, gražiausiai išskleista rinkiniuose „Devynios baladės“ (1955), „Morenū ugnys“ (1958), „Sida-brinės kamanos“ (1964).

Renginijū daugiausia dėmesio skirta K. Bradūno veiklos ir poezijos aktualizavimū, asmenybės pažinimū. Pamokū vedė poeto dukra, JAV etnologū, lietuviū bendruomenės veikėja Elena Bradūnaitė-Aglinskienė. Puikiai lietuviškai suvalkiečių tarpe kalbanti lietuviškos puoselėtoja papasakojo apie žymaus lietuviū poeto K. Bradūno gyvenimą ir veiklą išvėijioje, paaiškino kūrybos ištakas, atskleidė esminius tautiško ugdymo principus.

Lietuviū kalba – brangiausia savastis

„Kai dėsėiau lietuviū kalbū profesoriams, kurie mokėjo sanskrito, graikū, lotynū ir kitokias kalbas, mokėmės linksniu, moteriškū ir vyriškū galūniū linksniuociū, kirėiuociū, jie stebėjosi, kaip mes tą kalbū vartodami išmankštiname protū, – savo ir šeimoms požiūrį į kalbū aiškina E. Bradūnaitė-Aglinskienė. – O tėveliai mums labai griežtai neleido namuose nė vieno žodžio anglīškai ištarti. Į pirmū klase

nuėjome anglīškai nemokėdami, bet labai greit išmokome. Netgi tapome pirmūnais, nes tėveliams kas vakarū turėjome lietuviškai atpasakoti, kū išmokę amerikiečių mokykloje: daugybos lentele, geografinius pavadinimus, istorinius vardus ir faktus.“

Vaikams kalba nebuvisi našta. „Jeigu myli tėveliū, mamytę, senelius, o dar jei tėvynę myli, tai tavo širdelę išplečia“, – sakydavo ponios Elenos tėvelis. Jos nuomone, lietuviū bendruomenėse kiekvieno žmogaus indėlis buvo labai vertinamas, o Lietuvoje šiandien labiausiai to trūksta.

K. Bradūno dukra pasakoja, kad tėtis nuo mažumės suaugęs buvo su gimtojo Kiršū kaimo žeme, legendomis. Ir jo poezijoje tebegyvena akmenėlis, kuris gali tyliai melstis, ir senasis auklės Onos pasakojimū dievulis kryžkelėje su Dievu susitinka. Gimtinės trauka buvo tokia stipri, kad visū gyvenimū svajojū grįžti. Laimingi 17 metų gimtinės oru džiaugėsi. Ir vaikus ta dvasia išaugino. Dėl to ponis Elena, užaugusi svetur sako: „Grįžtu namo.“

Jeigu išvažiuosite, prašau, – tik su pilnu kraičiu

Laisvėje sunkiau gyventi negu prievartoje. Už savo vertybes esi pats atsakingas. Havajuose 30 metų gyvenanti etnologė mato, kaip kultūros miršta. „Praradai kalbū, praradi literatūrū, kultūrū. Kas tada lieka? Kugelinė Lietuva? Mokėsim tik valgyti paprašyti? Ar leisime šlėktū laikams sugrįžti? Lietuviū kalbū, kultūrū antraruše laikysime?“ – tarsi priekaištauja poeto dukra.

Turėdamas savo kultūrū, gali žymiai daugiau duoti, daiktis, esi įdomus.

Nieko blogo, jei važiuosite į užsienį. Tikiu, kad kuo daugiau pasaulio pamatysit, tuo labiau Lietuvū įvertinsit. Visiems pritaikytūa tėvelio devizū – parvežkit Lietuvai pasaulį, o pasauliui pristatykite Lietuvū! Tačiau blogiausia, jog dabartiniai emigrantai išvažiuoja „nepersunkę Lietuvos“. Turime nenkavertiskumo kompleksū, lygindamiesi su Vakarais. Atsitiesime, kai išmoksime didžiūotis, džiaugsimės savujū pasiekimais, nekabinsime tiek daug iškabū anglū kalba. Iš anglīškū užrašū mūsų miestuose net amerikiečiai juokiasi. Anglū kalba reikalinga, bet nereikia jos užsikrauti kaip savanoriškos okupacijos.

Globalizacijos vienodinamame pasaulyje Lietuvai kyla daug iššūkiū, kaip vertinti ir išsaugoti savo tapatybę. Pasaulio madū pilkumėle pajavairinti gali mūsų per tūkstantmečius nušifuota kalbos įvairovė, kultūra. Pasaulyje

E. Bradūnaitė-Aglinskienė: „Mes galime išlikti dėl nesvietiško kūrybingumo.“

manimi daugiausiai domėjosi ir labiausiai gerbė ne už kū kita, o būtent už tai, kad esu lietuvis, taigi – išskirtinė, turinti savajū autentiškū kalbū, istorijū, kultūrū, gebanti iš savo ir savo tautos patirties papasakoti jiems to, ko patys jie nepatyrė, nežino...

Gimtosios žemės šventumu sušildyta

Pijaus Kondroto, J. Janonio gimnazijos moksleivio atlikta daina „Šilainė“ ne vienam klausytojui asarū išspaudė. Šios dainos „J. Aisčio ei „Šilainė“ žodžiais, jaunuoliū išmokė E. Bradūnaitė-Aglinskienė. Pasirodo, šilainė – tai į škaplieriū išvėtas gimtosios žemės žiupsnelis. Gimtoji žemė, prigludusi prie širdies, lydėdavusi ir į karū, ir į tolimū keliū.

Grafiškė dailininkė Lolita Putramientienė Braza pristatė savo grafines miniatiūras, sukurias K. Bradūno eilėraščių motyvais. „Mes buvome mokyklos metais apvogti, nes negalėjome skaityti šio poeto eilū. Aš negyvenau kaime, bet Bradūno poezijoje viskū pamačiau: karū pašvaistė, rudenio spalvas, prasikalancū pavasario žolę, pajutau arimū kvapū, – dalijosi eilėraščių įspūdžiais menininkė. – Tai yra taip tikra, išgyventa. Po kiekvieno eilėraščio galėčiau miniatiūras kurti. Gal gyvenimo neužtektų.“ Poezija grafiškės rankose virto vaizdiniais ir ekslibrisų rinkinys džiugins poeto šeimū.

Stendinius ir žodinius pranešimus apie poetū K. Bradūnū pristatė Sėduvos, Šiauliū „Sau-

lėtekio“ gimnazijos mokslieiviai. ŠPRC Technologijū skyriaus mokiniai pagal K. Bradūno eiles sukūrė instaliacijū „Kūdikio sapnas“. Įdomiū analogiū tarp K. Bradūno eilėraščių ir M. K. Čiurlionio paveikslū surado S. Daukanto gimnazistė K. Valčiūkaitė (konsultavo lietuviū kalbos ir literatūros mokytoja metodininkė A. Bražaitė).

Laiko ženklū prasmė – vienybėje

Net 4 mokyklos parengė pranešimus apie piliakalnius. Juos lankė, fotografavo, piešė, kūrė e.pateiktis. Pranešimuose dalijosi žiniomis apie piliakalniū istorijū, grožį, pasakojū legendas ir kelioniū nuotykius. Piliakalniais domėjosi Grudzū, Šiauliū, Mažeikiū mokslieiviai. O kelmiškai pradžiuogo ne tik fotokoliažais, bet ir skambia daina.

Užteko dėmesio kalbos kultūrai ir reformacijai, I. Simonaitytės asmenybei, kelionėms, jaunūjų kūrējū konkursu nugalėtojams ir visiems projekto dalyviams.

Branguolė Šimkūnienė, Šiauliū PRC Mechanikos skyriaus lietuviū kalbos ir literatūros mokytoja metodininkė, apibendrinama projekto rezultatus džiaugėsi nepaprastu kolegū pedagogū ir mokslieivū kūrybiškumu.

E. Bradūnaitė-Aglinskienė gėrėjosi šventės organizatoriū užsidegimu ir sakė: „Mes galime išlikti dėl nesvietiško kūrybingumo. Tokie renginiai neleidžia užmiršti, kad tėvynė brangiausia.“

A. Lindgren 110 metinių paminėjimas Dainų progimnazijos bibliotekoje

2017 m. lapkričio mėnesį knygos mylėtojai mini švedų rašytojos Astridos Lindgren 110 metų jubiliejū. Dainū progimnazijos biblioteka ir 6–8 klasiū mokinės, bibliotekos pagalbininkės Agnė Butkaitė (6 a kl.), Gabija Januškytė (6 b kl.), Anetė Vozgirdaitė ir Agnėtė Vyšniauskaitė (8 b kl.) paruošė literatūrinę valandėlę „Nuotykiū ir fantazijū pasaulis A. Lindgren kūriniouo-

se“. Pakalbėti apie rašytojos gyvenimą ir kūrybū panorū 2b, 2c, 2e, 3d ir 3e klasiū mokiniai. Klasiės valandėliū metu pradinkai bibliotekoje susipažino su parengta leidiniū paroda apie rašytoją Astridū Lindgren, renginio vedėjos rodė pateiktis ir pasakojū apie žymesnius rašytojos gyvenimo įvykius, apžvelgė lietuviū kalba išleistas jos knygas. Mokiniais ir jų mokytojoms

buvo netikėtumas, kai renginukū vedėjos paskelbė, kad toliau vaikū laukia „Auksinis protas“ – klausimai, sudaryti iš ankščiau pateiktos medžiagos apie A. Lindgren.

Atsitiktine tvarka, pagal sudėdimo vietas, vaikai susiskirsitė į 5 komandas po 4–5 mokinius. Tarpusavyje pasitarisius komandos turėjo atsakyti į 6 pateiktus klausimus. Juos rašė

į paruoštus atsakymams lapus. Papildomai mokiniai surašė, kiek komandos nariai yra skaitę Astridos Lindgren knygū. Kol organizatorės skaičiavo teisingus atsakymus, renginio dalyviams buvo pasiūlyta pažiūrėti filmukū apie Karlsonū, o 3d klasiė piešė rašytojos kūrinū herojus.

Dabar jų piešiniai puikuojasi bibliotekos stende. Susumavus rezultatus paaiškėjo, kad moki-

niai atidžiai klausėsi ir suprato pateiktuse rodyta informacijū, dauguma atsakymū buvo teisingi.

Ir Astridos Lindgren knygas vaikai noriai skaito. Populiariausios A. Lindgren knygos – „Pepė ilgakojinė“ ir „Mažylis ir Karlsonas, kuris gyvena ant stogo“.

Parengė Laima TRUMPYTĖ